

พระพุทธรูปชินสีห์ วัดบวรนิเวศวิหาร

พระพุทธรูปชินสีห์ พระประธานพระอุโบสถวัดบวรนิเวศราชวรวิหาร เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย ขนาดกว้าง 5 ศอก 4 นิ้ว สูง 7 ศอก วัสดุสำริดลงรักปิดทอง เป็นพระพุทธรูปสำคัญองค์หนึ่งของหัวเมืองฝ่ายเหนือ

สร้างขึ้นคราวเดียวกันกับพระพุทธรูปชินราช พระศรีศาสดา และพระเหลือ เดิมประดิษฐานอยู่ในพระวิหารด้านเหนือของวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พิษณุโลก ต่อมาพระวิหารชำรุดทรุดโทรมลง ขาดการปฏิสังขรณ์ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิพลเสพ โปรดให้อัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ พ.ศ. 2372 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระพุทธรูปชินสีห์ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า สร้างในสมัยใด คงมีแต่พงศาวดารเหนือ ซึ่งเป็นเอกสารที่เล่าถึงตำนานเมืองเหนือเรื่องต่างๆ สมัยกรุงศรีอยุธยา เรียบเรียงขึ้นใหม่โดยพระวิเชียรปรีชา (น้อย)

พระสุวรรณเขต (พระโต) ลักษณะแบบพระขอม ประดิษฐานด้านหลังพระพุทธชินสีห์

พระรูปหล่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

พระรูปหล่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

พระรูปหล่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

ประดิษฐานด้านหน้าพระพุทธชินสีห์

ในปี 2350 ที่อ้างถึงกษัตริย์เชียงใหม่พระนาม พระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก เป็นผู้สร้าง พร้อมกับการสร้างเมืองพิชญ์โลก และพระพุทธรูปอีก 2 องค์ คือ พระพุทธชินราช และ พระศรีศาสดา

พ.ศ.2409 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชนิพนธ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติการสร้างพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และ พระศรีศาสดา ในชื่อ “ตำนานพระพุทธชินราช พระพุทธชินศรี และพระศรีศาสดา” ในหนังสือวชิรญาณวิเศษ โดยใช้พงศาวดารเหนือในการอ้างอิง จึงทำให้มีเนื้อหาหลักคล้ายคลึงกัน แต่เพิ่มเติมการสร้างพระเหลือเข้าไป และระบุศักราชในการสร้างพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ไว้ดังนี้ พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดา หล่อในปีพุทธศักราช 1498 และพระพุทธชินราช หล่อขึ้นในปีพุทธศักราช 1500 (หย่อนอยู่ 7 วัน)

พระศรีศาสดา พระพุทธรูปปางมารวิชัย ประทับขัดสมาธิราบ ศิลปะสุโขทัย
ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ ณ มุขหน้าวิหารพระศาสดาคู่ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร

พระพุทธชินราช ประดิษฐานอยู่ ณ วิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

พระเสถียรปฏิมากร (พระเหลือ) ประดิษฐานอยู่ ณ วิหารน้อย
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ.2523 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศ วรียาลงกรณ์ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 8 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงแต่งตั้งท่านการสร้างพระพุทธรชินราช ขึ้นอีกสำนวนหนึ่ง ชื่อ “พงศาวดารเหนือ : เป็นลิลิตเรื่องนิทานพระร่วง แลนิทานพระเจ้าธรรมไตรปิฎก นิทานพระชินศรี พระชินราช พระศาสดา” มีเนื้อเรื่องเช่นเดียวกับพงศาวดารเหนือ และพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 4 แต่เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างพระบรมราชจักรีวงศ์กับพระพุทธรชินราชเข้าไปด้วย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ มีพระดำริว่า พระพุทธรชินสี่ห์ถูกสร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย เนื่องจากพุทธศิลป์อย่างพระพุทธรูปสุโขทัยระคนกับพุทธศิลป์เชียงแสน แต่มีพัฒนาการไปกว่าพระพุทธรูปที่มีอยู่เดิม และช่างผู้สร้าง พระพุทธรชินสี่ห์ กับ พระพุทธรชินราช นั้น เป็นช่างเดียวกัน หากแต่ พระศรีศาสดา เป็นช่างอื่น จากลักษณะประติมากรรมของพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ที่ปรากฏ แต่จะสร้างพร้อมกันทั้ง 3 องค์หรือไม่นั้น ไม่ทราบแน่ชัด

และเมื่อพิจารณาช่วงเวลาการสร้างแล้วทรงคาดว่าพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ น่าจะสร้างในรัชสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 ในปีพุทธศักราช 1900 ประทานเหตุผลว่า “พระเจ้าแผ่นดินซึ่งปรากฏพระเกียรติในเรื่องพระไตรปิฎกนั้นมีแค่พระองค์เดียวคือพระมหาธรรมราชาลิไท...พระมหาธรรมราชานี้เองที่พงศาวดารเหนือเรียกว่าพระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก”

แรกเชิญมาถึงวัดบวรนิเวศวิหาร พระพุทธรชินสี่ห์ประดิษฐาน ณ มุขหลังของพระอุโบสถจัตุรมุข ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะยังทรงผนวช ขอพระบรมราชานุญาต อัญเชิญมาประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถ อยู่เบื้องหน้าพระพุทธรสุวรรณเขต เมื่อ พ.ศ.2380 ทรงติดทองกะไหล่พระรัศมี ฝังพระเนตรและฝังเพชรที่พระอุณาโลมใหม่ พร้อมทั้งปิดทององค์พระพุทธรูป

และเมื่อเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว ในปี 2394 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แม่แผ่นดินทองคำลงยาราชาวดีประดับพระรัศมีเต็ม ถวายฉัตรตาด 9 ชั้น ถวายผ้าทรงสะพักตาด ต้นไม้เงินทอง และกลองมโหระทึกสำหรับประโคมในเวลาพระสงฆ์บูชาเข้าค้ำเป็นเกียรติยศ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หล่อฐานสำริดปิดทองใหม่

ใต้ฐานพุทธบัลลังก์พระพุทธรูปชินสีห์ เป็นที่บรรจุพระบรมราชสรีรางคาร รัชกาลที่ 6 ซึ่งเคยผนวช ณ วัดนี้เมื่อยังทรงดำรง พระราชอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร กระทั่งวันที่ 29 ตุลาคม 2560 บรรจุพระบรมราชสรีรางคารพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

เหรียญพระพุทธรูปชินสีห์ ปี พ.ศ.2440

เหรียญพระพุทธรูปชินสีห์ งานสมโภชเสด็จกลับยุโรป ปี พ.ศ.2440 วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

ลักษณะเหรียญเป็นรูปใบโพธิ์ ด้านหน้าปรากฏฉายเส้นใบของใบโพธิ์ ตรงกึ่งกลางเป็นรูปจำลอง พระพุทธรูปชินสีห์ ใต้ฐานจารึกอักษรไทยว่า "พระพุทธรูปชินสีห์" ส่วนด้านหลัง ปรากฏฉายเส้นใบเช่นกัน ปลายใบด้านบนเป็น "อุณาโลม" ถัดลงมาเป็นข้อความภาษาไทยว่า "งานสมโภชเมื่อเสด็จ กลับจากยุโรป ๒๔๔๐"

สมญานาม "เหรียญปู่" เป็นการยกย่องในความเก่าแก่ของเหรียญ และด้วยความเป็น "เหรียญพระพุทธรูปเหรียญแรกของไทย" นอกจากนี้ พระพุทธรูปที่จำลองมาประดิษฐานยังเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองไทย ซึ่งก็คือ "พระพุทธรูปชินสีห์" พระประธานในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร พระพุทธรูปชินสีห์ เป็นพระพุทธรูปสำคัญทางหัวเมืองฝ่ายเหนือที่สร้างขึ้นในคราวเดียวกับ "พระพุทธรูปชินราช" และ "พระศาสดา" โดยพระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก เจ้านครเชียงใหม่ เมื่อครั้งเสด็จลงมาตั้งเมืองที่

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

(12 เมษายน พ.ศ. 2403 - 2 สิงหาคม พ.ศ. 2464)

เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร พ.ศ. 2435 - 2464

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ 10 พ.ศ. 2453 - 2464

พิชณูโลก ต่อมาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในราวปี พ.ศ.2372 ได้ัญเชิญลงมาประดิษฐาน ณ มุขหลัง
ของพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร จนเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ทรง
ผนวชและครองวัดบวรฯ ทรงทูลขอพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ัญเชิญมา
ประดิษฐานยังมุขหน้า หน้าพระพุทธรูปองค์ใหญ่ เป็น "พระประธาน" ในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศ
วิหาร จวบจนถึงปัจจุบัน

"เหรียญพระพุทธชินสีห์" นับเป็นพระพุทธเหรียญแรกของประเทศไทย ที่มีอายุความเก่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2440 เพื่อเป็นที่ระลึกและพระราชทานในงานสมโภช "พระพุทธชินสีห์" ในโอกาสที่เสด็จกลับจากยุโรป ในการจัดสร้างครั้งนี้ ทรงสั่งผลิตเหรียญจากเมืองนอก ตัวเหรียญจึงมีความคมชัดและงดงามมาก ความทรงคุณค่าและเป็นที่ยอมรับอย่างสูงของ "เหรียญพระพุทธชินสีห์รุ่นแรก ปี 2440" นี้ สืบเนื่องมาจากการรวมสิ่งอันเป็นที่เคารพรักและศรัทธาสูงสุดไว้ถึง 3 สิ่ง อันได้แก่

หนึ่ง สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกการสมโภช "พระพุทธชินสีห์" ที่เคารพรักของปวงชนชาวไทย โดยจำลองรูปพระพุทธชินสีห์ขึ้นปรากฏอย่างเด่นชัด อีกทั้งยังเป็นการจัดสร้างเหรียญพระพุทธปฐมการเหรียญแรกของไทย

สอง สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับจากยุโรป ซึ่งทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ได้เสด็จเยือนประเทศในทวีปยุโรป

สาม สร้างเมื่อครั้ง สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระสังฆราชลำดับที่ 13) ครองวัดบวรนิเวศวิหาร พระองค์ทรงเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทความเจริญรุ่งเรืองให้แก่พระบวรพุทธศาสนา และประเทศชาติเป็นอเนกอนันต์ เป็นที่เคารพศรัทธาของพุทธศาสนิกชนคนไทยทั่วทั้งประเทศ

นอกจากนี้ ผู้มีไว้สักการบูชายังมีประสบการณ์ด้านพุทธคุณล้ำเลิศครอบจักรวาลเป็นที่ปรากฏตามการอธิษฐานจิตทุกประการ

เหรียญพระพุทธชินสีห์ ปี พ.ศ.2440

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญพระพุทธชินสีห์ ปี พ.ศ.2440

เหรียญพระพุทธชินสีห์ ปี พ.ศ.2440

เหรียญพระพุทธชินสีห์ ปี พ.ศ.2440

ที่มา : วัดบวรนิเวศวิหาร , www.watbowon.com/ , วัดบวรนิเวศวิหาร.

น้ำชาติ ประชาชื่น, ข่าวสด, www.khaosod.co.th/ , โพสต์ 14 พฤศจิกายน 2560, พระ
พุทธชินสีห์ วัดบวรนิเวศวิหาร.

ราม วัชรประดิษฐ์, หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 11 กรกฎาคม 2559.